

Studiu de specialitate RECEPTAREA TEXTULUI LIRIC

PETRESCU DANIELA
Școala cu clasele I-VIII Calotești
Sat Calotești, com. Budeasa
Județul Argeș

Înțelegerea informațiilor conținute într-un text presupune o corectă “receptare” lingvistică a acestuia și o identificare a structurii de ansamblu.

Aceasta înseamnă recunoașterea și operarea cu noțiunile de limbă ce vizează fonetica, lexicul, morfologia și sintaxa.

În al doilea rând, înseamnă recunoașterea și exemplificarea unor noțiuni de teorie literară prin care se ajunge la înțelegerea globală a textului.

Opera lirică transmite direct sentimente și gânduri general umane.

Termenul liric vine de la denumirea instrumentului muzical numit liră, însemnul zeului luminii, muzicii și poeziei la greci, APOLLO.

Poezia lirică a ajuns să însemne creație literară ce exprimă sentimente abia în epoca modernă.

Treptat lirismul s-a identificat cu poezia supusă unor mijloace formale precum vers, strofă, ritm, rimă.

În literatura contemporană există opere lirice atât în versuri cât și în proză.

În orizontul liricului delimitările și definițiile sunt mai riscante decât în ariile descrise de celelalte genuri.

Paul Valery face o frumoasă distincție între poezie și proză pornind de la o afirmație a lui Malherbe ce asimila proza cu mersul deoarece are un obiectiv precis pe care noi vrem să-l atingem, și poezia cu dansul, deoarece amândouă sunt un sistem de acte ce își au scopul în ele însele.

Pornind de la această analogie, poezia este “un dans al cuvintelor ce produce sens”.

Textul liric propune un discurs în care esențial este “cum se spune”.

În poezie, cuvintele formează ele însele lumea textului, sunt ele însele spectacol.

Din cele de mai sus se desprind două idei ce vor structura analiza textului liric:

- strategiile vor porni de la evidențierea și analiza modalității spunerii a celui “cum” al textului și apoi se orientează spre substanța lui;
- conturarea substanței textului se realizează prin detalieri și nuanțări.

În traseul propus pentru studiul textului liric începutul îl constituie abordarea aspectelor formale (strofă, ritm, rimă, structuri sintactice) și apoi se trece la conturarea sensurilor textului.

În cazul textului liric, interpretarea acestuia va viza multiplicarea și nuanțarea semnificațiilor ce pot fi atribuite acestuia.

În studiul textului liric, asimilarea unor cunoștințe de teoria literaturii este un demers necesar ce devine util doar în prezența unei strategii de lectură.

Prima lectură a textului liric provoacă în primul rând o reacție emoțională.

În al doilea rând, prima lectură pune în lumină fețele imediat percepute ale textului, aspecte legate de repetiții de ordin ritmic, repetiții de ordin sintactic, repetiții de ordin stilistic, echivalențe semantice.

Acestor serii de echivalențe, vizibile la o primă lectură nu li se poate conferi încă semnificație. Pentru aceasta, lectura trebuie să treacă dincolo de suprafețele textului și să confere semnificație imaginilor care-l compun și numai după aceea, să interpreteze suprafețele.

Pentru a conferi deci sens textului, poezia trebuie recită.

Cuvintele și imaginile unui text liric ne obligă să creem sens raportându-le unele la altele.

Privirea interpretativă poate cuprinde apoi, din nou, aspectele de suprafață ale textului conferind sens ritmului, rimei, punctuației și structurii sintactice, putem încerca trasarea de corespondențe între unele aspecte ale textului și problematica volumului din care face parte, între text și alte poezii.

Procesul de receptare a textului liric poate fi definit în primul rând ca un parcurs orientat dinspre suprafețele textului spre semnificațiile lui.

După parcurgerea fețelor vizibile ale textului trecem la cuprinderea substanței în cadențele ritmului și în conturul imaginii grafice.

Analiza imaginilor ce compun textul poate fi o cale de acces spre sens, dar sensul e pe deplin înțeles numai în condițiile corelării imaginilor.

Studiul textului liric cuprinde două mari etape: comprehensiunea și interpretarea lui.

- **Etapa comprehensiunii** include primele două sau trei lecturi și demersurile de reconstituire a textului pentru cunoașterea exactă a imaginilor acestuia. Tema unui text liric nu poate fi numită decât la sfârșitul parcursului interpretativ.
- **Etapa interpretării** urmărește conturarea semnificațiilor textului prin punerea în evidență a seriilor de echivalențe și conferirea de sens.

Secvențele interpretării textului vizează:

- o receptarea unor sunete (omofoniile și rimele);
- o reluarea unor grupuri ritmice (ritmul);
- o echivalențe între versuri și grupuri de versuri (strofele);
- o echivalențe între construcțiile gramaticale;
- o repetarea unor cuvinte sau unor grupuri de cuvinte.

Secvențele vor fi gândite în funcție de cunoștințele elevilor și de text. Pașii parcursului trebuie să treacă de la “poezia auzită” “poezia privită” sensurile poeziei.

Receptarea textului se desfășoară la diferite nivele de cuprindere, de la conversația liberă privind impresiile la clasele a V-a și a VI-a, la interpretarea unor aspecte ușor repetabile în operă la clasele a VII-a și a VIII-a, până la discuții mai aprofundate la nivelurile superioare.

Lecția de receptare a unei opere lirice urmărește următorii pași:

- o identificarea cuvântului sau cuvintelor cheie;
- o identificarea imaginilor poetice și a semnificațiilor în context;
- o surprinderea relațiilor dintre grupurile de imagini și gradarea sentimentelor astfel exprimate;
- o intuirea substanței lirice unificatoare, a elementului lirico-reflexiv fundamental, sugerat în final prin sinteza elementelor contextuale.

Cu o anumită specificitate care ține de particularitățile literar – artistice ale textului liric, receptarea operelor lirice se poate realiza conform unei scheme orientative la ciclul gimnazial astfel:

1. Lectura expresivă – în funcție de specificitatea textului literar și cu respectarea anumitor condiții de ordin tehnic (pauze, intonație, mimică și gesturi). Lectura trebuie să fie un indiciu al receptării textului.

2. Conversația de orientare (apelarea la memoria afectivă a elevilor spre a le stârni interesul și pregătirea receptării emoționale a textului).

3. Receptarea propriu – zisă a textului prin relevarea valorii stilistice a cuvintelor.

Când analizăm, interpretăm sau comentăm un text, noi îl descriem, încercând prin descrierea noastră să înțelegem mesajul textului. De aceea, când analizăm încercăm să depistăm structura operei, semnificațiile ei, asemănările cu alte opere.

Bibliografie:

1. Alina Pamfil – *Limba și literatura română în gimnaziu (structuri didactice deschise)*, Editura Paralela 45, 2003;
2. Constantin Parfene – *Metodica studierii limbii și literaturii române în școală*, Editura Polirom, Iași, 1999;
3. Marian Vasile – *Teoria literaturii*, Editura Atos, 1997;
4. Nicolae Eftenie – *Introducere în metodică studierii limbii și literaturii române*, Editura Paralela 45, 2000;
5. Sofia Dobra – *Ghid de limba și literatura română pentru clasele a V-a – a VIII-a*, Editura Plus, 2004.